

Феномен технологічної сингулярності в сучасному суспільстві

Анна КРИВЕНКОВА, здобувач освіти

Науковий керівник – Людмила ВАСИЛЬЄВА, канд. філос. наук, доц.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

В сьогоденні людство стоїть на порозі надзвичайно затребуваних відкриттів, які можуть принести йому безмежну свободу від рутинної праці і можливо навіть жадане безсмертя. В цьому сенсі можна стверджувати, що наша цивілізація неминуче зіштовхнеться з трансформаційними перетвореннями та сформує новий досвід в сфері технологічної сингулярності, чого подібного не було ніколи. Ця історична подія буде мати різні назви, але основна ідея буде спрямована на революційні можливості гармонійного поєднання людини та комп'ютеру, своєрідного «вибуху інтелекту».

Незважаючи на різноманітність назв та окремих підходів щодо теорії технологічної сингулярності, усі можливі концепції будуть мати одну спільну рису. Вона полягає в тому, що прискорення змін, технологічний прогрес та нове знання настільки кардинально поміняють людську сутність, що згодом не доведеться навіть ставити питання про її «природу», оскільки йтиметься про феномен надприродності та злиття людини з «машиною».

Термін технологічна сингулярність, синонімами якого є «емерджентність», «трансцендування» тощо, – умовна точка, в якій «інтелектуальні машини» або зрівняються у своїх здібностях і можливостях з людиною, або перевершать її в більшій мірі, чи взагалі станеться своєрідне «поєднання».

В сучасній науковій літературі такий процес досліджується на основі явищ транс- та пост- гуманізму. Багато дослідників цієї тенденції вважають, що цей «вибух» відбудеться саме у XXI столітті, хоча більш точна дата та інші деталі є предметом палких наукових дебатів. Так існує загальний консенсус серед науковців, що така наукова тенденція зведеться до розробок у сферах обчислювальної техніки та Штучного Інтелекту (ШІ), робототехніки, нано- та біотехнологій. Крім того, існують розбіжності в думках щодо процесу втілення амбіційних ідей в реальні технологічні можливості людського розвитку. Саме тому постають окремі питання та насуцна дилема: Яким чином це відбуватиметься? Чи буде така тенденція результатом технічних перетворень, що постійно прискорюються, чи все ж таки це процес самовідтворюючий та самооновлюючий – «вибух інтелекту», спричинений можливістю самих машин?

Думки також розходяться щодо того, чи сприйматиметься такий процес як раптова подія, що подібна до перемикання, чи як поступовий розвиток, що може не мати певного початку чи точки перелому. В будь-якому випадку, багатьма дослідниками (І. Пригожин, В. Юдковський) доводиться, що як тільки сингулярність відбудеться, життя ніколи не буде таким, як було раніше, і процес вже запущений.

У цьому розумінні термін «сингулярність», який зазвичай використовують у контексті математично-природничих наук є доречним і в сфері гуманітарного знання, оскільки не лише змінює горизонти розуміння методології дослідження самого об'єкту, а розкриває нові напрямки дослідження предметного поля зазначеної концепції. Можна стверджувати, що філософські міркування щодо сингулярності можуть стосуватися багатьох галузей філософії, включаючи метафізику, антропологію, філософію науки і техніки тощо.

У літературі можна нарахувати що найменше декілька десятків різноманітних тлумачень терміну технологічної сингулярності. Так, наприклад, Н. Данаїлов (у блогосфері – «Сократ») пропонує 17 таких визначень, тоді як А. Сендберг боізько дев'яти, проте усі дев'ять концепцій технологічної сингулярності, на його думку, можна звести до трьох головних концепцій: 1) пришвидшених змін; 2) «горизонту прогнозування»; 3) інтелектуального вибуху з переходом до надінтелекту.

Трансгуманізм артикулює концепцію технологічної сингулярності як теорію метафізичного фазового переходу до нових форм організації людини. Його прибічники декларують принципи «морфологічної свободи» й права людини на індивідуальний вибір технологій поліпшення людської природи. Тут Ф. Фукуяма ставить резонне хоча й суто риторичне запитання: «Якщо ми почнемо процес перетворення себе в щось «зверхнє», то якими правами володітимуть ці поліпшені «істоти» і якими будуть їхні претензії порівняно з правами тих, хто залишиться позаду?» [1].

Отже, на нашу думку технологічна сингулярність це процес незворотного розвитку людства, та чи готове людство до таких інновацій та

перетворень. Якщо враховувати сучасні глобалізаційні тенденції підтримування неспинної агресії, використання найновітніших технологічних інновацій в немирних цілях, аж ніяк не можна з впевненістю говорити, що концепція технологічної сингулярності буде мати високі морально-культурні наслідки та допоможе зберегти не лише людські життя, а й усю людську цивілізацію. Хотілося б завершити словами нобелівського лауреата Альберта Швейцера, який у своїй промові заявив: «...Людина стала надлюдиною. Завдяки своїм досягненням у сфері науки й техніки, вона не тільки має у своєму розпорядженні фізичні сили свого організму, але й наказує силам природи, змушує їх виконувати свої бажання... Надлюдина отримує можливість за допомогою спеціальних технологій використовувати енергію, що може вивільнятися при швидкому згоранні хімічних речовин.... Але вона страждає фатальною духовною неповноцінністю, оскільки не може проявляти надлюдської розсудливості, яка б відповідала її надлюдській могутності та давала б можливість використовувати набуту могутність для розумних та добрих справ....» [2].

Література

1. Фукуяма Ф. *Кінець історії і останній чоловік* /Ф. Фукуяма. М. : Б.и., 2004. 588 с.
2. Швейцер А. *Благоговення перед життям*. М., 1992. С. 494–495.